

Esklabo irlandarrak, hutsaren hurrengoa

LONDRES, 1625. Jakue II.a erregeak lege berria jarri zuen indarrean: preso politiko irlandarrak itsasoz bestaldera bidali eta Amerikan ezarritako kolono ingelesei salduko zituzkieten. 30.000 irlandar inguru eramane zituzten Mundu Berrira kolonoek eskulan gisa erabil zituzten, gehienak katolikoak, ingeles zapalkuntzaren aurka matxinatutakoak.

Espaniarrak mende bat lehenago hasi ziren afrikar esklaboen merkataritzan, eta berehala portugaldarrek, holandarrek, frantsesek eta britainiarrek haiekin bat egin zuten negozio errentagarrian. Baina esklaboak ez zituzten Afrikatik soilik erazi, Ingalaterrako erregeak agindutako “bidalketa” hura ez baitzen salbuespena izan; XVII. mendearen erdialdean ingeles merkatarien giza salgai gehienak Irlandatik zetozen. Esaterako, Antigua eta Montserrat uharteetako biztanleen %70 esklabo irlandarrak ziren 1650. urte inguruan.

Hamarkada hartan 10 eta 14 urte arteko 100.000 haur inguru gurasoengandik banandu eta Mendebaldeko Indietan nahiz New England estatuan saldu zituzten. Beste 52.000 esklabo, gehienak haurrak eta emakumezkoak, Barbadosen eta Virginian saldu zituzten. Jamaikara beste 2.000 inguru bidali zituzten... Ez ziren presoak, ez kriminalak, eta ez zuten inolako morrontza kontraturik, gerora zenbaitek saldu nahi izan zuten bezala.

Esklabo irlandarren baldintzak ez ziren afrikarrenak baino hobekak. Aitzitik, haien azpitik zeuden hainbat arlotan. Zuriak beltzak baino askoz merkeagoak ziren; XVII. mendean esklabo beltzek, batez beste, 50 libera esterlina balio zuten, eta irlandarren truke gutxitan ordaintzen zuten bost libera baino gehiago. Horrez gain, esklabo zurien seme-alabek esklabo izaten jarraitzen zuten, baita gurasoek askatasuna lortzen zutenean ere.

Kolonoak, baliabideei ahalik eta etekin handiena ateratzea xede, ema-

1876an dagoeneko esklabotza abolituta egon arren, AEBetako hegoaldean eskulan merkeena herritar beltzek eskaintzen zuten, eta iparraldean, aldiz, irlandar jatorrikoek, Harper's Weekly aldizkariako azalak adierazten duen moduan.

kume irlandarrak esklabo afrikarrek “gurutzatzen” hasi ziren, mulatoak “ekoizteko”. Esklabo nahastekatu berrien arrakasta berehalakoa izan zen: irlandarrak baino garestiago salzitezkeen eta afrikarrak baino merkeago erosi. Beraz, “produktu” berriak saltzaileei nahiz erosleei mesede egin zien 1681ean Ingalaterrako gobernuak *Forbidding the practice of mating Irish slave women to African slave men for the purpose of producing slaves* legea onartu zuen arte, irlandarrak eta afrikarrak esklabo mulatoak sortzeko gurutzatzea debekatu zuten arte, alegia. Baina ez pentsa neurri hura gizalegeak bultzatu zuenik; britainiar koroak afrikar esklaboen merkataritzaren monopolioa emana zion Royal African Company delakoari, eta hari ez zitzaion komeni merkatu hartan mestizoen aurka lehiatzea. Konpainiak estu hartu zituen metropoliko agintariak, erabaki bihozbera har zezaten. ■

Arrastoak Literaturak emozioa galdu du azken mendean

EDUKI EMOZIONALA duten hitzen erabilerak behera egin du literaturan azken ehun urteetan, Bristoleko Unibertsitateko antropologo Alberto Acerbik zuzendu duen ikerketa baten arabera. Ikertzaileek bost milioi liburu digitalizatuta jasotzen dituen Googleren datu basea aztertu dute ondorio horretara iristeko.

Tesi orokorra baieztatu ondoren, hitzak sei kategoriatan banatu dituzte: haserrea, nazka, beldurra, poza, tristura eta ezustea. Hala, termino emozionalak kategoriatan guztietan behera egin zutela ikusi dute, sail batean ezik: 1970etik aurrera beldurra adierazten duten hitz kopurua handitu egin da.

Bestalde, zenbait gertakizun historikok argitalpenetan adierazitako emozio positiboei nahiz negatiboetan eragina izan dutela konturatu dira. Esaterako, Bigarren Mundu Gerran argitaratutako liburuetan tristurarekin lotutako hitzek nabarmen egin zuten gora. ■

NYAKALLO LEPHOTO